

Mäns heder – att vara både offer och förövare

RECENSION Boken är skriven främst för dem som i sin yrkesutövning möter hederskulturen och den har sin utgångspunkt i pojkars och unga mäns villkor och deras socialisering in i hederskulturen. Författarna är Astrid Schlytter, docent i rättssociologi vid Stockholms universitet och Devin Rexed, doktorand i socialt arbete vid Umeå universitet.

Det är en angelägen och modig bok som både gör upp med värderativism och ensidigt bestraffningstänkande. Författarna går till hårt angrepp mot den värderativism som de anser präglar det svenska samhället: "Den goda viljans politik som dessvärre skapat förutsättningar för den onda viljas politik genom alla dessa manövrar som skapat ett hål i bilden av verkligheten". Genom att redovisa teori och vetenskapliga fakta vill man tydliggöra hur det svenska samhället blundar för en mycket våldspräglad kultur där det centrala är kontrollen av kvinnans sexualitet – kvinnor ska ha skam i kroppen (obs ett gammalmodigt svenskt uttryck också) och det utgör männens heder. För denna heder är våld och även mord tillåtet. Det ligger på brodern att kontrollera sina systrar. Till skillnad mot andra skildringar av hederskulturen eller som författarna benämner förmodernistiska samhällen, så är utgångspunkten "det första könet", pojkars socialisering.

Såväl vetenskapliga fakta som intervjuer sker med utgångspunkt från pojkar som bärare av hederskulturen och det tvång och det våld de utsätts för i sin socialisering till att bli män med heder.

De lyfter också fram de försök som gjorts inom Sharafs hjältar på Fryshuset att formulera en mer positiv brodersroll, en stödjande "god broder" men påvisar också att i den rollen ligger ändå kvar den negativa synen på kvinnan som svag och

med skam. Med andra ord, det räcker inte med att förändra synen på sig själv som man utan man måste också ändra sin syn på kvinnan. Detta återkommer som tema i ett av de avslutande kapitlen om förändringsstrategier.

Förtrycket av pojkar inom hederskulturen påpekar författarna utgör LVU:s blinda fläck. Och LVU:n bör inte bara ta sin grund i eget beteende utan utifrån det förtryck och det våld som pojkar utsätts för när de socialiseras in i hederskulturen, dvs på föräldrarnas bristande omsorgsförmåga.

Författarna har ett mycket intressant resonemang om att de förtryckande bröderna uppvisar symptom som är liknande posttraumatisk stress och reagerar med samma strategier som inom PTSD för att undvika skamkänslor: droger, självskadebeteende, kroppsliga åkommor eller att bli uppslukade av någon annan aktivitet. Modeller för förändringsarbete bör därför hämtas från arbetet med PTSD – något som ligger långt från dem som enbart förordar straff! Och LVU motiveras utifrån pojkarnas behov av stöd, inte som straff. Pojkar behöver stöd för att få välja sig själva är slutsatsen.

Men här någonstans blir boken svagare. Författarna kommer inte längre in i det praktiska förändringsarbetet, inte någon brist i sig, de har gjort nog med nytta genom allt de lyckats få in i en fullmatad men ändå lättläst bok. Men jag önskar en fortsättningsbok, kanske med nya författare. Män som lyckats ta sig ur hederskulturen, som ser på sin hustru och döttrar som jämlika med sig själv och sönerna. Sådana män från hederskultur har jag träffat och nu skickar jag denna recension vidare till en av dem med uppmaningen att skriva fortsättningen! För förändring är möjlig – om man tar problemen på allvar.

Carin Flemström